

Literatūras ceļvedis

Nr. 6/2018
Augusts/Septembris
ISSN 2592-8392

Apvienotais **"Literatūras ceļveža"** augusta/septembra numurs ir klāt vienlaikus ar rudeni – "silto pledu un lielās lasīšanas sezonu". Arī šoreiz bibliotekāriem un citiem grāmatu gardēžiem būs, ko izvēlēties no plašā un daudzveidīgā izdevumu klāsta. Turklāt esam īstenojuši arī iepriekš solīto pārstiegumu – mūsu grāmatu vērtētāju un ieteicēju loku papildinājuši LU Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas mācībspēki, kuru grāmatu izvēle un anotācijas atšķiras ar īpaši vērtīgu un netradicionālu skatījumu. Kopā ar jau zināmajiem grāmatmīļiem un dažādu nozaru LNB ekspertiem anotāciju autoru skaits šajā numurā sasniedz vienpadsmit. Ja esat izlasījuši labu grāmatu un ir vēlme savas atziņas paust arī pārējiem – aicinām pievienoties grāmatu vērtētāju pulkam arī Jūs! Tāpat kā citkārt, arī šajā numurā pārstāvēts plašs ieteikumu tematiskais aptvērums; iekļautas arī dažas pavisam nesen iznākušas grāmatas. Lai izdodas iegādāties vai atrast bibliotēku plauktos piemērotāko ikviena gaumei!

Satura koncepcija:

Evija Vjaterē, LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra vadītāja

Sagatavotāji:

LU Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas mācībspēki: Ieva Kalniņa, profesore; Mārtiņš Laizāns, Mg. philol., lektors; Sigita Kušnere, Mg. philol., lektore; Ojārs Lāms, profesors

Līga Piešiņa, Rakstniecības un mūzikas muzeja Komunikāciju nodaļas vadītāja p. i.

Maija Krūmiņa, LNB Pakalpojumu departamenta Humanitāro un sociālo zinātņu lasītavas nozaru informācijas eksperte

Liene Kalneta, LNB Pakalpojumu departamenta Nozaru literatūras centra Tehnoloģiju un dabaszinātņu lasītavas nozaru galvenā bibliogrāfe

Zane Krūmiņa, LNB Pakalpojumu departamenta Nozaru literatūras centra Humanitāro un sociālo zinātņu lasītavas nozaru informācijas eksperte

Ieva Kraukle, LNB Pakalpojumu departamenta Humanitāro un sociālo zinātņu lasītavas nozaru galvenā bibliogrāfe

Ingrīda Peldekse, LNB Speciālo krājumu departamenta Mākslas un mūzikas centra Mākslas lasītavas galvenā bibliogrāfe

Toms Herings, LNB Speciālo krājumu departamenta Mākslas un mūzikas centra Mākslas lasītavas galvenais bibliogrāfs

Anda Saldovere, LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra galvenā bibliotekāre

Solvita Ozola, LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra galvenā bibliotekāre

Seko un dalies ar
#lnblv

Facebook.com/lnb.lv
Twitter.com/LNB_lv
Instagram.com/lnblv
© Latvijas Nacionālā
bibliotēka, 2018

Korektore:

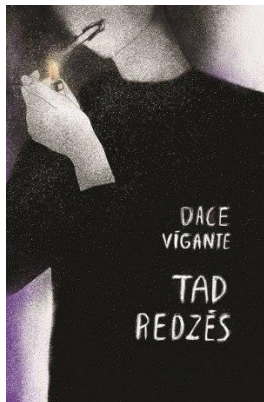
Māra Jēkabsons, LNB Bibliotēku attīstības centra galvenā bibliotekāre

Maketētāja:

Enija Lukumiete

Par izdevumu atbild LNB Bibliotēku attīstības centrs

Ieva Kalniņa, profesore

Dace Vīgante. Tad redzēs. Rīga : Zvaigzne ABC, 2018. 111 lpp. ISBN 9789934076855.

Daces Vīgantes vārdu un uzvārdu vajadzētu iegaumēt – latviešu rakstniecībā ir ienākusi jauna stāstniece. Īsā laika posmā tapuši divi stāstu krājumi “Ledus apelsīns” un “Tad redzēs”. Jaunā stāstu krājuma stāsti rakstīti, izmantojot kādu no vietniekvārdiem – “es”, “tu”, “viņš”, bet visos gadījumos situāciju skatāma stāstītāja acīm, “mēs” iepazīstam niansēti “to” vēlmes, patiku un nepatiku. Tā ir persona, kura sevi raksturo ar vārdu “viņš”, tādējādi it kā no malas vērojot savas un mātes attiecības, vai “tu”, kas cenšas īstenot savas seksuālās identitātes meklējumus. Vīgante rāda mūsdienu cilvēka vientulību, bailes atklāt mīlestību un uzticību, nespēju veidot normālas attiecības, bet par spīti visam atmiņā, sapņos un tagadnē atklājas īsi mīlestības un sapratnes mirkļi. Vīrs sakārto sievas kārtējās psiholoģiskās krīzes istabu “Lai no rīta viss būtu tīrs” (23), vecmāmiņa, kas mazgā meiteni lielā emaljētā bļodā un stāsta, ka mamma ir laba, tikai augusi kā vilcēns, jo vecāki bijuši izsūtījumā. Bieži atsevišķas lietas kā teātra programmiņa, konfekte “Bārbele” apliecina neredzamo saikni starp cilvēkiem. Stāsti ir koncentrēti un dramatiski, lasītājs ātri nonāk Vīgantes stāstu suģestijā un atgādina, ka dzīve nav viegla, laiks maina cilvēku, bet ir arī klusas gaismas brīži.

<https://www.tvnet.lv/6409770/klaja-nak-daces-vigantes-stastu-krajums-tad-redzes>

Atslēgvārdi:

latviešu literatūra, stāsti, mīlestības un sapratnes mirkļi

Sigita Kušnere, Mg. philol., lektore

Lorencs, Juris, Zirnis, Egīls, Ījabs, Ivars, Konste, Anete, Zanders, Māris. Varēt. Solvita Āboltiņa.
Rīga : Latvijas Mediji, 2018. 320 lpp. ISBN 9789934154980.

Piecu autoru veidota interviju grāmata par Solvitu Āboltiņu – augstu valsts amatpersonu, ierēdni, politiķi. Saeimas vēlēšanu gadā bijusī politiķe piedāvā lasītājiem iespēju ieskatīties politisko norišu aizkulisēs – kritizē un vērtē savus agrākos pretiniekus un sabiedrotos. Diemžēl sabiedrotie nav draugi, pat ne cilvēki, uz kuriem var paļauties, – pirmajā, otrajā vai izdevīgākajā mirklī tie spēji maina domas, pieļauj kļūdas vai apzināti pagriež muguru. Iespējams, grāmata iecerēta kā glītas atvadas no politiskās arēnas, tomēr piesaistīto autoru rakstītprasme slavas dziesmas vietā grāmatu pārvērtusi skumjā stāstā par vientulību, nodevību, neskaidriem mērķiem, daudzām kļūdām, arī sievišķīgām intrigām un savstarpēju nenovīdību. Nekas cilvēciskais nav svešs arī politiķiem, turklāt, kā norāda grāmatas sastādītāja: “Ne uz savām, ne citu atmiņām nav ieteicams nekritiski paļauties.”

Grāmata uzreiz pēc izdošanas guvusi lasītāju interesi, tomēr nav kļuvusi par sensāciju, jo nepiedāvā skandalozas atklāsmes, taču kā pārdomas raisoša lasāmviela tā ir pat ļoti interesanta.

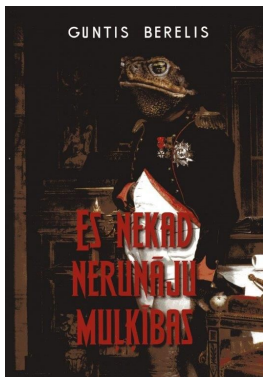
<http://www.la.lv/klaja-nak-gramata-par-solvitu-aboltinu-varet-gramatnicas-jau-sonedel>

<http://jauns.lv/raksts/zinas/293790-video-prezente-gramatu-varet-par-diplomati-un-bijuso-politiki-solvitu-aboltinu>

Atslēgvārdi:

Latvijas politiķi, politika, biogrāfijas, intervijas

Mārtiņš Laizāns, Mg. philol., lektors

Berelis, Guntis. Es nekad nerunāju muļķības. Rīga : Dienas Grāmata, 2018. 159 lpp. ISBN 9789934546532.

Gunta Bereļa jaunākais stāstu krājums ies pie sirds (arīdzan pie prāta) lasītājiem, kuri ir lasījuši (turklāt gana daudz) arī citus literārus darbus un pasaules tekstuālajā mantojumā jūtas kā nāve karalaukā, kā arī tiem, kuriem ar ikdienā sastopamo absurda devu vēl par maz. Līdzīgi iepriekšējiem stāstu krājumiem "Mitomānija" (1989) un "Mīnotaura medības" (1999), Berelis izspēlē dažādas pēcbābeliskas literāras un intelektuālas rokādes. Fantasmagoriskās un groteskā situācijās tiek sniegts, piemēram, gan alegorisks komentārs par Latvijas valsts un tās iedzīvotāju jancīgajām attiecībām ("Es nekad nerunāju muļķības"), gan arī praktisks risinājums, kā apkarot literatūras pārdaudzuma problēmu ("Doga noglāstīšana neatvieglo krupja norīšanu"). Lai gan Bereļa stāsti ir literāru un kultūras atsauču piesātināti, viņš neļauj lasītājam pārlietu sapriecāties par savu erudīciju un izglītību – teju vienmēr lasītājs tiek iznerrots, tiklīdz tekstu vijumā izdodas atpazīt kādu literāro dueli/sadarbību ar dižgariem (vai nu tas būtu Kafka, Homērs vai Fuko), jo Berelis klaji norāda: "Re, es, autors, arī to zinu!". Iespējams, ka viss krājums ir arī ironizēšana par neiespējamību radīt ko jaunu, tikai mūžīgi atkārtot jau esošo, laikmetam piemērotā pārkombinējumā. Ne velti "Sīzifa darbs patiesi ir absurds". (153) To noteikti iespējams attiecināt arī uz rakstnieka darbu, jo katrs stāsts ir kārtējā nepaklausīgā akmens velšana kalnup, līdz ar to nav nekāds brīnums, ka tikai pastardiena var mūs glābt no nekā-jauna-zem-saules stāvokļa: "Apokalipse – tā ir katarse!" (158)

<https://www.diena.lv/raksts/kd/recenzijas/gramatas-es-nekad-nerunaju-mulkibas-recenzija-berelis-dzied-castuskas-14194305>

<http://www.delfi.lv/kultura/news/books/arpratiga-piezimes-gunta-berela-krajuma-es-nekad-nerunaju-mulkibas-recenzija.d?id=49902333>

<http://lr1.lsm.lv/lv/raksts/kulturas-rondo/es-nekad-nerunaju-mulkibas-guntis-berelis-piedava-jaunu-stastu-k.a101571>

Atslēgvārdi:

latviešu mūsdienu autoru stāsti

Ojārs Lāms, profesors

Pereks, Žoržs. Dzīve lietošanas pamācība : romāni. No franču valodas tulkojuši Gita Grīnberga un Dens Dimiņš. Rīga : Mansards, 2018. 667 lpp. ISBN 9789934877100.

2018. gada vasarā pie latviešu lasītājiem ir nonācis 1978. gadā franču autora Žorža Pereka sarakstītais teksts "Dzīve lietošanas pamācība", kuram pats autors devis žanrisku nosaukumu "romāni". Pereks, būdams izaicinoši avangardisks teksta kompozīcijas veidojumā, algoritmisks valodas lietojuma konstrukcijā un novatorisks sižeta fragmentizācijā, vienlaikus ir gana uzmanīgs pret lasītāju un tā vēlmi sekot un ieplūst uztveramā un skaidrā vēstījumā. Romāna konstrukcija piedāvā kādas Parīzes daudzdzīvokļu mājas attēlojumu un izvērsta 100 tekstuālu vienību izkārtojumā, izmantojot šaha zirdziņa gājienu principu. Taču šajā formālajā risinājumā arī ir ietverts konstrukcijas paradokss – nosacītais laukums, pa kuru zirdziņam jāpārvietojas, drīzāk ir dambretes lauks, un tas noteikti nav izvietots plāknē, bet ir telpisks. Tad nu lasītājs var atkal mesties lasīšanas piedzīvojumā un censties saprast, kā tad tas šaha zirdziņš īsti lēkā pa daudzstāvu nama kāpņu telpu un dzīvojamajām istabām. Atrastais paņēmieni – daudzdzīvokļu māja ar to caurvijušiem dzīves pavedieniem, kas izstīdz, vietumis saķeras un samezglojas, sasaista māju laikā un telpā ar likteņiem, izrādās ļoti veiksmīgs no vēstīšanas viedokļa. Ikdienas dzīve ieaužas plašā panorāmiskā laikmeta skatījumā, kurā vienlīdz skaidri redzami gan cilvēka centieni iekārtot savu "mazā cilvēka" dzīvi, gan lieli laikmeta satricinājumi – kari, totalitārisms, genocīds utt. Pereks izmanīgi atradis tādu māju, kas atrodas uz sociālu grupu, paaudžu, tradīciju robežām, tādējādi viņa mājas iedzīvotāji ir tipu galerija, kurā gan arī dažādu iedzīvotāju klātbūtne parādīta ar dažādu spilgtumu, bet teju visus pavedienus apvieno neizbēgamais jebkuras dzīves noslēgums – nāve. Bet māja, gluži kā esamība turpinās.

<http://www.la.lv/izdots-viens-no-visu-laiku-labakajiem-romaniem-pereka-dzive-lietosanas-pamaciba>

Atslēgvārdi:

franču romāns, literatūras eksperimenti, romāns-puzle, daudzdzīvokļu nams kā teksta izveides pamatelements

Jātiek vaļā no Edija

Édouard
Louis

Nairi Balian tulkojums
no franču valodas

Luī, Eduārs. Jātiek vaļā no Edija : garstāsts. Nairi Balian tulkojums no franču valodas. Rīga : Mansards, 2018. 232 lpp. ISBN 9789934122064.

Uz grāmatas ceturtā vāka teksts nosaukts par romānu, tomēr žanriski tas ir tipisks garstāsts, kas veidots kā pirmās personas vēstījums par bērnību un tajā piedzīvotajām traumām un savas citādības apzināšanos. Šajā gadījumā bērnības pasaule ir franču strādnieku mazpilsēta, kurā dzīve balstās stabilos stereotipos, kur valda nabadzība un tās izauklēta nevīžība gan pret vidi, gan savstarpējās attiecībās. Zīmīga ir ievadfrāze "Man nav laimīgu bērnības atmiņu". Stāsts vēsta par savrupu, izstumtu puisēnu, kurš jūt un izprot pasauli citādāk. Lielā mērā šo citādību nosaka viņa agri apjaustās seksuālās orientācijas citādība, kurai gan viņš pamanās arī rast piepildījumu, bet citādību nosaka arī apjausma par vides ierobežotību. Veiksmīgs ir īpatnais valodas lietojums – sarunu stilā autors spēj atklāt stereotipu konservējošo dabu. Lai gan intonācija šajā bērnības atmiņu beletrizācijas variantā ir padrūmi ietonēta, sižetiski stāsts beidzas apliecinoši – ar izraušanos un pāreju citā vidē. Stāsts vēsta par gluži nesenu pagātni – dzīvi 20. gadsimta 90. gadu Eiropas Savienībā, konkrēti, Francijas ziemeļos, un tāpēc stindzinoši pārsteidz ar sociālās segregācijas un atstumtības tēlojumu. Pat ja tas ir kādas sociālās sistēmas marginālās tēlojums, tas liek secināt, ka arī labklājības valstīs, pie kurām nu jau var pieskaitīt arī mūsu valsti, joprojām turpina pastāvēt sociālās atstumtības anklāvi. Stāsts latviski pārcelts labā un raitā valodā, taču skumjas izraisa apgāda "Mansards" piekoptās latviešu valodas personvārdu veidošanas sistēmas paralīzes izplatīšana nu jau arī uz tulkotāju nosaukumiem – latviski neizlasāmiem un nesaprotamiem autoru vārdu lietojumiem, ko apgāds novieto uz vāka, nu pievienojas arī divaini tulkotāju nosaukumi (nez, vai Nairi Baljan ir nosaukums cilvēkam, robotam vai varbūt datorprogrammai?).

https://diena.lv/raksts/kd/recenzijas/gramatas-_jatiek-va-la-no-edija_-recenzija.-navejosa-normalitate-14205046

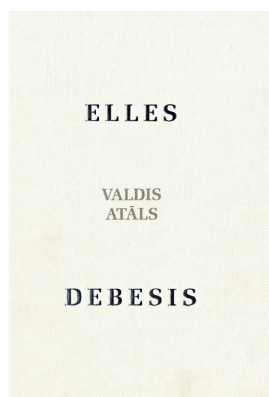
<http://lalksne.blogspot.com/2018/08/eduars-lui-jatiek-va-la-no-edija.html>

Atslēgvārdi:

bērnības atmiņas, garstāsts, sociāli nelabvēlīga vide, citādība, homoseksualitāte, stereotipi, izraušanās

Iesaka Liega Piešiņa

Rakstniecības un mūzikas muzeja Komunikāciju nodaļas vadītāja p.i.

Atāls, Valdis. Elles debesis. Rīga : Dienas Grāmata, 2018. 253 lpp. ISBN 9789934546648.

Dziesminieks, kurš raksta aforismus un erotiskus dzejoļus, kurš veido kamīnus un krāsnis, tagad daudziem kļuvis par stāstnieku. Valda Atāla dokumentālais dzīvesstāsts visupirms vēstī par cilvēku, kurš nonācis konfliktā ar ideoloģiju. Vēstījums ir aizraujošs, un lasītājam ir iespēja pabūt gan Padomju Latvijas čekas pagrabos, gan mūžīgajā sasalumā – stingrā režīma labošanas darbu kolonijā “Baltais lācis”. Personiski, tieši un nežēlīgi autors apraksta savas izdzīvošanas ceļu, kur liela nozīme ticībai varenajiem spēkiem, laimīgām sakritībām un saiknēm, par kurām izdodas pārliecināt apkārtējos. Atskabargainais Atāls stāsta neticamus, bet bezgala cilvēciskus stāstus, kuros atklāj apbrīnojami radoša, daudzpusīga, talantīga un arī izvirtuša cilvēka dzīvi, kuras izpausmes tik ļoti neērtas tā laika sistēmai. Tie ir dedzīgi izstāstīti stāsti, kas liek meklēt šīs dienas likumsakarības. Atāls saka: “Manī ir iedzimušas hroniskas skumjas pēc pazaudētā Dieva. Jau dziesmās esmu tās izraudājis. Tagad, gluži kā diagnozi, rakstu savas biogrāfijas neredzamās lappuses, cenšoties lēkt pāri asins peļķēm, nemēģinot neko tīši izkrāsot. Jā, tiku uzskatīts sevi par Taisnīguma Meklētāju. Nu es redzu, cik taisnīguma nesu es pats. Es apsūdzēju citus nodevībā un melos, tagad redzu, vai tik tīrs esmu es pats.”

<https://nra.lv/izklaide/p-s-kultura/gramatu-apskats/256504-kultura-valdis-atals-elles-debesis.htm>

<http://lr1.lsm.lv/lv/raksts/monopols/dziesminieks-valdis-atals-gramata-elles-debesis-censas-pardzivot.a100750>

Atslēgvārdi:

latviešu biogrāfiskā proza

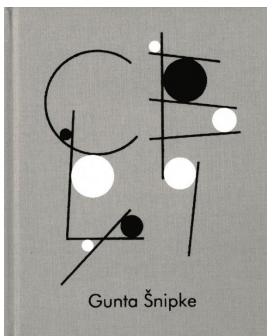
Konjeti, Paolo. Astoņi kalni : romāns. No itāļu valodas tulkojis Dens Dimiņš. Rīga : Zvaigzne ABC, 2018. 237 lpp. ISBN 9789934076237.

Grāmatas galvenie varoņi ir divi jauni zēni, kuru draudzība aizsākusies pusaudžu gados un turpinās mūža garumā. Lasītājs tiek iesaistīts šajās attiecībās, un vienā mirklī arī pats sāk izvērtēt nepāliešu līdzību par astoņiem kalniem. Kāpēc šī grāmata ir īpaša? Tas ir stāsts par attiecībām, kur aizejošās dzīves tradīcijas, dzīvesveids, daba, kalni nostājas pret mūsdienīgo pasauli, vientulību un egoismu. Protams, ir attiecības ar ģimeni, mīlētājiem, draugiem, kuras atklājas vaļsirdīgi un patiesi. Lielisks romānā ir gan laikmeta, gan dvēseles atainojums – tas ļauj izjust gan personisko pārdzīvojumu, gan vispārīnājumu. Skaudra un neviennozīmīgi izvērtējama ir romāna varoņa atziņa, ka “dažiem cilvēkiem ir kalni, kuros nav iespējams atgriezties.”

http://www.zvaigzne.lv/lv/jaunumi/aktualitates/277184apcerigs_un_smalks_pieaugšanas_romans.html

Atslēgvārdi:

itāliešu romāns

Šnipke, Gunta. Ceļi : dzeja. Rīga : Mansards, 2018. 55 lpp. ISBN 9789934121852.

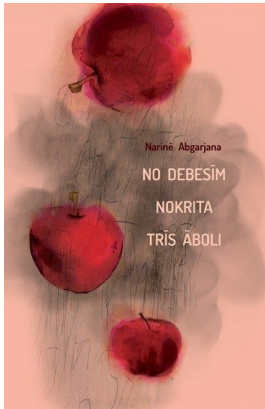
Līdz šim Guntai Šnipkei ir izdoti dzejoļu krājumi: “... bērns ienāca...” (1995), “... un jūra” (2008). Maijā tiem piepulcējies trešais krājums ar nosaukumu “Ceļi”. Tas izceļas ar poētisku precizitāti, negaidīti asi un dzidri iezīmētu personīgās un mums visiem redzamās laiktelpas izjūtu. Septembrī dzejniece ne tikai saņēmusi Ventspils starptautiskās rakstnieku un tulkotāju mājas balvu – Sudraba tintnīcu, bet arī Dzejas dienu balvu par krājumu “Ceļi”. Līdztekus intensīvai dzīvei arhitektūrā, kas ir autoras pamatnodarbošanās, Šnipke jau kopš 70. gadiem aktīvi iesaistās literatūrā un pašlaik darbojas žurnālā “Domuzīme”, kā arī interneta žurnālos “Punctum” un “Satori”. Šnipke ir liepājniece, raksta dzeju ar pārtraukumiem. Tie reizēm ilgst daudzus gadus, un šobrīd ir tieši rakstīšanas laiks. Krājums “Ceļi” ir kā dzejoļu cikls, kurā katrs nākamais dzejolis apzināti sazinās ar iepriekšējo. Šnipkes dzejoļus jāuztver vizuāli. Tie ir blīvi un emocionāli. Tā ir ar valodas un dzīves pieredzes starpniecību tapusi dzeja, kura ar lasītāju dodas ceļojumā, un rezultātā tiek uzbūvēta jauna, saspringta, dzejiski interesanta telpiskā pasaule.

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/dzejas-dienu-laureate-gunta-snipke-skola-mans-milakais-prieksmets-bija-fizika.a293082>

<https://www.apgadsmansards.lv/lv/book/548/ceļi>

Atslēgvārdi:

latviešu dzeja

Abgarjana, Narinē. No debesīm nokrita trīs āboli : romāns. No krievu valodas tulkojusi Ilze Paegle-Mkrtčjana. Rīga : Jāņa Rozes apgāds, 2018. 204 lpp. ISBN 9789984236759.

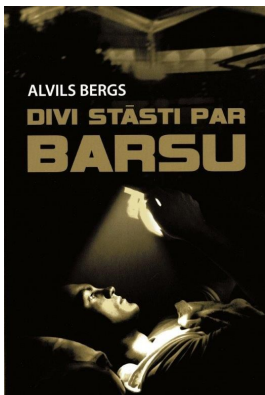
Armēņu rakstnieces Narinē Abgarjanas romāns "No debesīm nokrita trīs āboli" ir viens no pēdējo gadu populārākajiem krievu valodā sarakstītajiem romāniem. Latviešu lasītājiem līdz šim ir bijusi iespēja iepazīt Abgarjanas autobiogrāfisko darbu par meitenīti Maņūņu. "No debesīm nokrita trīs āboli" ir maģiskā reālisma manierē sarakstīta mūsdienu pasaka par kāda nomaļa augstkalnu ciemata iedzīvotāju gaitām un kaislībām. Romāna nosaukums ir atsauce uz tipisku armēņu pasaku noslēguma formulu – "no debesīm nokrita trīs āboli: pirmais tam, kas redzēja, otrais tam, kas stāstīja un trešais tam, kas klausījās". Pats romāns atgādina teiksmainu fabulu un sagādā gandarījumu ar savu nosvērtību, nesteidzīgumu, citādāku dzīves uztveri. Stāsts ir par kādu mazu, nomaļu ciematiņu Armēnijas kalnos. Tajā dzīvo daži desmiti vecīšu, un viņu dzīve aizrit režīmā "visi par visiem visu zina". Atslēgvārdi šai ikdienai – vienkāršība un cilvēciskums.

<https://www.diena.lv/raksts/kd/recenzijas/gramatas-no-debesim-nokrita-tris-aboli-recenzija-esibas-vienmeriba-14201183>

<http://www.delfi.lv/kultura/news/books/iznaxis-armenu-rakstnieces-narine-abgarjanas-romans-no-debesim-nokrita-tris-aboli.d?id=50122829>

Atslēgvārdi:

mūsdienu armēņu romāni

Bergs, Alvilis. Divi stāsti par Barsu. Rīga : Dienas Grāmata, 2018. 158 lpp. ISBN 9789934546624.

Laimas Muktupāvelas (tagad – Kotas) romāns "Šampinjonu derība", Andras Manfeldes "Dzimtenīte", arī Viļa Lāciša rakstītais – šie spilgtie migrantu stāsti, kas reālo pieredzi iekausējuši literāros darbos, savulaik aizsāka jaunu tēmu latviešu literatūrā. Daiļdarbu varoņi strādāja celtniecības laukumos un dārzeņu pakošanas fabrikās, bet Alvila Berga stāstu varoņi ir atšķirīgi, tā ir "latviešu mazā inteligence" – ne mazāk cienīti un godāti Eiropas sabiedrībā kā jebkurš savējais. Savā pirmajā grāmatā "Divi stāsti par Barsu" rakstnieks meklē radoša migranta dzīves jēgu svešumā. Bergs vēro un attēlo to, kas viņam būtisks un nozīmīgs. Tas izraisa smieklus un skumju impulsus, turklāt ļauj arī lasītājam uztvert un atsauksies uz gaīgo, traģisko un komisko lādiņu abos rakstnieka darbos. Rakstīšanu Bergs sauc par radīšanu un uzsver – tā sākas ar lasīšanu: "Vispirms ir okeāns, haoss, kurā jāatrod kārtība, jāizlasa, jāiepazīst, jāsaprot. Kamēr tevi pašu svaida šī okeāna viļņi, kamēr tevī ir godkāre, lepība, pašgudrība, labākais ir klusēt." Rakstot par savām pamatvērtībām, Bergs secina, ka mūsdienu cilvēks labklājības un komforta laikos ir apjucis vairāk nekā jebkad.

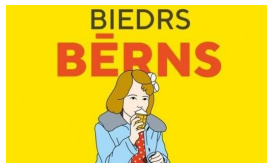
<https://www.diena.lv/raksts/kd/recenzijas/gramatas-divi-stasti-par-barsu-recenzija-par-pupinam-sieru-un-milestibu-14203811>

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/bijusais-kinoreklamas-makslinieks-avilis-bergs-mani-stasti-vero.a285648>

<http://klasika.lsm.lv/lv/raksts/gramatu-stasti/alvila-berga-divi-stasti-par-barsu-un-narine-abgarjanas-no-debes.a107649>

Atslēgvārdi:

latviešu stāsti

Tungala, Lēlo. Biedrs bērns un lielie cilvēki : vēl viens stāsts par laimīgu bērnību. No igauņu valodas tulkojis Guntars Godiņš. Rīga : liels uz mazs, 2018. 231 lpp. ISBN 9789934574153.

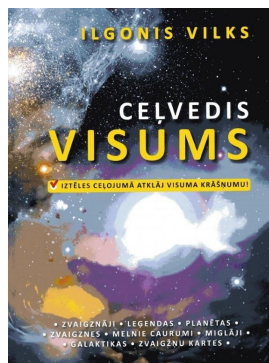
Romāns, kura darbība notiek pēckara gadu padomju Igaunijā, uzrakstīts no mazas meitenes skatupunkta un atklāj viņas sarežģītās izjūtas un ikdienu, kad varas iestādes apcietina un aizved viņas māti. Mazā Lēlo cenšas būt labs bērns, jo tic, ka tad mamma pie viņas atgriezīsies. Igaunu rakstniece pratusi pierādīt, cik ļoti atšķirīga ir pieaugušo un bērnu uztvere par notiekošo. Viņa norāda, cik krasi var atšķirties vecāko un jaunāko paaudžu uzskati un pārdzīvojumi, dzīvojot vienā laikā un vienos apstākļos. Bērna uztvere ļauj attēlot tik absurdu un traģisku vēstures posmu, nepazaudējot laimīgās bērnības apvārsni. Varbūt tāpēc tā ir diezgan bērnišķīga un arī stipri sadzīviska. Patiesais un brīvais rakstības stils parāda reālās dzīves pretrunīgumu, un lasītājiem pašiem jāapzinās robeža starp labo un ļauno. Šī grāmata, līdzīgi Vizmas Belševicas triloģijai "Bille" un Māras Zālītes romāniem "Pieci pirksti" un "Paradīzes putni", vienlīdz personiski uzrunā gan pusaudžus, gan pieaugušos. "Biedrs bērns un lielie cilvēki" ir pirmā no Lēlo Tungalas triloģijas "Biedrs bērns" grāmatām, un Igaunijā iznāca jau 2008. gadā. Šogad pēc triloģijas motīviem uzņemta režisores Monikas Sīmetsas spēlfilma, kas iekļauta Igaunijas simtgades filmu programmā. Lēlo Tungala ir igauņu bērnu grāmatu autore, kura dažādos literatūras žanros strādā jau kopš 60. gadiem. Latviešu lasītājiem ir iespēja iepazīties arī ar viņas dzejas izlasi bērniem.

<https://www.diena.lv/raksts/kd/intervijas/igauņu-rakstniece-lelo-tungala-vaijag-pasmieties-14051819>

<https://sibillasgramatas.wordpress.com/2018/08/01/lelo-tungala-biedrs-berns-un-lielie-cilvekihttp://lalksne.blogspot.com/2018/07/lelo-tungala-biedrs-berns.html>

Atslēgvārdi:

igauņu autobiogrāfiskā proza

Vilks, Ilgonis. Visums : ceļvedis. Rīga : Zvaigzne ABC, 2018. 96 lpp. ISBN 9789934066870.

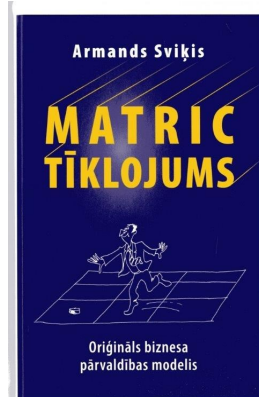
Astronoma un pedagoga Ilgoņa Vilka grāmata "Visums: ceļvedis" saistošā veidā iepazīstina lasītāju ar zvaigznājiem, Saules sistēmas planētām, lielākajām zvaigznēm, melnajiem caurumiem, tālām galaktikām un citiem Visuma objektiem. Izdevumā atrodams 20 Latvijā labāk redzamo zvaigznāju apskats, kurā aprakstītas spožākās zvaigznes un zīmīgākie debess objekti, izstāstītas teikas par zvaigznāju izcelšanos, kā arī sniegti ieteikumi veiksmīgai novērojumu veikšanai. Krāšņas ilustrācijas un Visuma izpētes vēstures atkāpes ieinteresēs gan bērnus, gan pieaugušos.

<https://www.ubisunt.lv/zinas/t/43901>

<https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vecaki-un-berni/laiks-petit-debesis-visums-celvedis-ir-klat.a289051>

Atslēgvārdi:

astronomija, Visums, Saules sistēma, zvaigznāji, zvaigznes

Sviķis, Armands. MATRIC tīklojums : oriģināls biznesa pārvaldības modelis. Rīga : Zvaigzne ABC, 2018 142 lpp. ISBN 9789934073540.

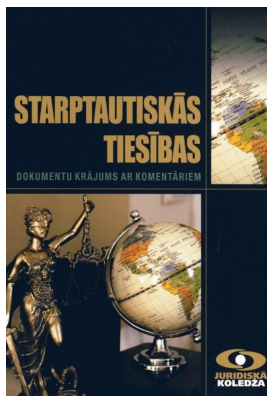
Armands Sviķis grāmatā apvienojis teoriju ar personīgo pieredzi, to papildina Romana Vitkovska karikatūras. Izdevumā tiek skaidrots, ka tīklojums balstās uz 3 pamatelementiem – stratēģiju, procesu un resursiem, bet ar to vien nepietiek, lai pilnvērtīgi novērtētu visas radušās situācijas, kas ikdienā sastopamas uzņēmuma darbībā. Tā ir kā rokasgrāmata, kura palīdz organizēt uzņēmuma darbību, pieņemt lēmumus un izvirzīt secinājumus, lai veiksmīgi sakārtotu procedūras un gūtu vēlamu rezultātu. Autors atzīst – lai gan grāmatā minētie piemēri vairāk atbilst biznesa videi, tie ir izmantojami arī citās dzīves jomās.

http://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/159958-matric_tiklojums_labas_parvaldibas_maciba.html

<http://www.db.lv/zinas/matric-tiklojums-autors-tas-ir-manis-radits-pilniba-originals-risinajums-473981>

Atslēgvārdi:

stratēģiskā plānošana, uzņēmējdarbība, uzņēmējdarbības menedžments

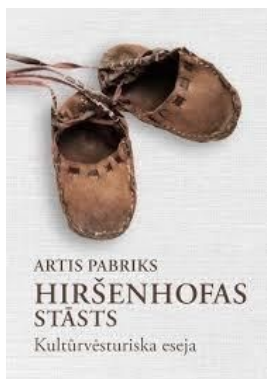
Starptautiskās tiesības : dokumentu krājums ar komentāriem. Komentāru autors Tālavs Jundzis. Rīga : Juridiskā koledža, 2018. 275 lpp. ISBN 9789934871917.

Juridiskās koledžas apgādā iznākusi Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekļa, tiesību zinātņu doktora, habilitētā politikas zinātņu doktora, Juridiskās koledžas direktora Tālava Jundža sastādītā grāmata "Starptautiskās tiesības: dokumentu krājums ar komentāriem". Mūsdienu globalizācijas laikmetā starptautiskajām tiesībām atvēlēta īpaša vieta un loma. Tās aptver plašu starpvalstu attiecību spektru un regulē daudzu starptautisku institūciju darbību. Tām ir izšķiroša nozīme starptautiskās kārtības nodrošināšanā, nosakot, kā jāizturas valstīm draudzīgu attiecību saglabāšanas interesēs. Mūsdienās ar starptautiskajām tiesībām saprot tieši starptautiskās publiskās tiesības. Šī izpratne nostiprinājusies, pateicoties starptautisko privāto tiesību attīstībai. Krājuma saturu veido starptautisko tiesību galvenie avoti – starptautiskie līgumi. Līgumus apzīmē ar dažādiem nosaukumiem: pakti, konvencijas, statūti, nolīgumi, protokoli u. c., kam piemīt vienāds juridiskais spēks, neatkarīgi no to nosaukuma. Jundzis grāmatā ievietojis un komentējis 11 būtiskākos dokumentus starptautiskajās publiskajās tiesībās – ANO statūtus, starptautiskos līgumus par diplomātiskajiem un konsulārajiem sakariem, Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (Romas konvencija), Konvenciju par bēgļu statusu (Ženēvas konvencija), Ziemeļatlantijas līgumu u. c. Vairākiem no šiem dokumentiem tā ir pirmā publikācija latviešu valodā. Katram dokumentam pievienots kodolīgs Jundža komentārs par tā tapšanas vēsturi, saturu un regulējumu. Krājuma mērķauditorija ir jurisprudences studenti, bet tas noderēs arī skolēniem, pedagogiem u. c. interesentiem.

<https://www.janisroze.lv/lv/gramatas/akademiska-un-profesionala-literatura/juridiska-literatura/starptautiskas-tiesibas-dokumentu-krājums-ar-komentāriem.html>

Atslēgvārdi:

starptautiskās tiesības, starptautiskās publiskās tiesības, tiesību avoti, starptautiskie līgumi

Pabriks, Artis. Hiršenhofas stāsts : kultūrvēsturiska eseja. Jūrmala : Artis Pabriks, 2017. 112 lpp. ISBN 9789934193996.

Latvijā pazīstamais politiķis Artis Pabriks kultūrvēsturiskajā esejā aprakstījis sev personiski tuvu vietu, kura sen vairs nepastāv – Hiršehofu jeb Iršu koloniju Vidzemē, Kokneses novadā, un tās iedzīvotājus – vācu zemniekus, kuri to apdzīvoja no 1766. līdz 1939. gadam. Līdzās vēsturiskam pārskatam esejā iekļautas gan laikabiedru atmiņas, fotogrāfijas un kartes, gan tik unikālas detaļas kā kolonistu sarunvalodas – vācu-latviešu valodas – vārdnīca, un pat tā laika ēdienu receptes (gogelmogelis, švaincmāga, komorjenvīderi u. c.). Tādējādi šis līdz šim maz zināmais un pētītais stāsts par Baltijā lielāko vācu koloniju ieguvīs dziļi personisku raksturu un, cerams, spēš piesaistīt ikvienu Latvijas vēstures interesanta uzmanību.

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturtelpa/pabriks-uzraksta-gramatu-par-dzimtas-majam.a265901>

<https://www.filiales.lu.lv/zinas/t/12871>

Atslēgvārdi:

Latvijas vēsture, baltvācieši, kultūras vēsture

Nyet, Nyet Soviet! : stāsti par latviešu politiskajām demonstrācijām trimdā. Rīga : "Latvieši pasaulē" – muzejs un pētniecības centrs, 2018. 318 lpp. ISBN 9789934194382.

Muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" izdotajā grāmatā, kuras nosaukumā likts trimdas politisko akciju laikā bieži lietotais sauklis "Nyet, Nyet Soviet!", apkopoti 58 cilvēku atmiņu stāsti par Latvijas okupācijas laikā notikušajām politiskajām akcijām un demonstrācijām brīvajā pasaulē (ASV, Austrālijā, Lielbritānijā, Kanādā, Vācijā un Zviedrijā). Stāstus papildina bagātīgs ilustratīvais materiāls, kas sniedz ieskatu akciju dalībnieku radošumā politisko saukļu un latvisko simbolu izmantošanā. Visi šie līdzekļi tika izmantoti, lai piesaistītu iespējami lielāku uzmanību un neļautu brīvās pasaules iedzīvotājiem un politiskajiem līderiem aizmirst Latvijas un Baltijas apspiesto stāvokli Padomju Savienībā. Iepazīšanās ar šo pieredzi liek aizdomāties par ikviena pilsonisko līdzdalību, kura ir aktuāla ne tikai okupācijas apstākļos, bet arī mūsdienās. Tajā pašā laikā emocionālie atmiņu stāsti atklāj arī politisko akciju radošo un aizrautīgo pusī, reizēm liekot gan just līdzī, gan izplūst smieklos par demonstrāciju dalībnieku piedzīvoto.

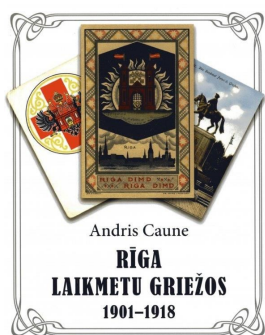
<http://www.lapamuzejs.lv/muzejs-svin-gramatas-nyet-nyet-soviet-atversanu>

<http://lr1.lsm.lv/lv/raksts/21.-gadsimta-latvietis/nyet-nyet-soviet-stasti-par-latviesu-politiskajam-demonstracijam.a104916>

<https://skaties.lv/zinas/latvija/sabiedriba/nakusi-gramata-nyet-nyet-soviet-kura-atspoguļoti-trimdas-latviesu-atminas-stasti-par-demonstracijam>

Atslēgvārdi:

trimda, diaspora, politiskās demonstrācijas, pilsoniskā līdzdalība

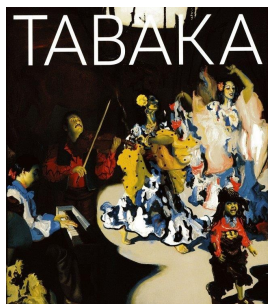
Caune, Andris. Rīga laikmetu griežos, 1901–1918 : pilsētas ielas, celtnes un iedzīvotāji 20. gadsimta sākuma atklātnēs. Rīga : Latvijas vēstures institūta apgāds, 2018. 287 lpp. ISBN 9789984824475.

Pazīstamais arheologs Andris Caune savā jaunākajā grāmatā "Rīga laikmetu griežos, 1901–1918" lasītājiem sniedz iespēju iepazīt mūsu valsts galvaspilsētu laikā, kad tika dibināta neatkarīga Latvijas Republika. Iecere īstenota, publicējot 128 unikālas pastkartes, kurās attēloti dažādi Rīgas skati un ļaudis, pievienojot katrai skatu kartītei īsu anotāciju. Tādējādi grāmata patiks gan tiem, kurus uzrunā seni skati un košas skatu kartes, gan tiem, kuri vēlas iegūt padziļinātu informāciju par Rīgas vēsturi. Pastkartes sakārtotas 10 nodaļās, kurās atspoguļota Rīgas izaugsme, dažādas Rīgas daļas, tā laika satiksmes līdzekļi, pilsētas iedzīvotāji un Pirmā pasaules kara postījumi. Līdz šim autors jau publicējis sešas grāmatas, no kurām katra bijusi veltīta atsevišķai Rīgas daļai, tāpēc šī grāmata uzskatāma par iepriekšējo izdevumu kopsavilkumu, kā arī dāvanu Rīgai Latvijas simtgadē.

<http://www.la.lv/riga-latvijas-dibinasanas-prieksvakara-nosledzas-andra-caunes-pastkarsu-krajumu-serija>

Atslēgvārdi:

Rīgas vēsture, kultūras vēsture, arhitektūra, pastkartes

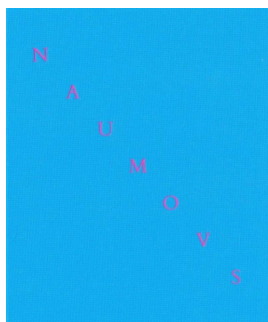

Maija Nora Tabaka. Sastādītāja Anda Treija. Rīga : Galerija "Daugava", 2018. 335 lpp. ISBN 9789934834264.

Ar mākslinieces Maijas Tabakas radošo devumu Latvijā pazīstams teju ikviens. Māksliniece piedalījies izstādēs jau kopš studiju laikiem 60. gadu sākumā, kaut gan pati saka: "Es sākos ar 70. gadu lielajām gleznām." Tas iezīmēts kā atskaites punkts gleznotājas visapjomīgākajam darbu albumam, kurā iekļautas 264 darbu reprodukcijas. Caur tām var izsekot jau vairākas desmitgades mākslas cienītāju uzmanībā esošās, par "paradīzes putnu", "komētu" un citos krāšņos epitetos dēvētās personības aktīvajai mākslinieciskajai darbībai līdz 2017. gadam. Vērtīgs albuma papildinājums ir izvēsta un ilustrēta mākslinieces biogrāfija, kā arī pievienotā atjaunotā bibliogrāfija. Izdevums nominēts starp finālistiem "Kilograms kultūras 2018" kategorijā "Mantojums".

Atslēgvārdi:

Latvijas glezniecība, Maija Tabaka

Aleksejs Naumovs. Sastādītāja Antra Priede-Krievkalne. Rīga : Neputns, 2018. 272 lpp. ISBN 9789934565410.

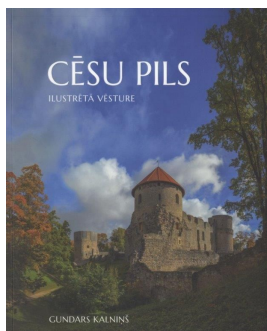
Aleksejs Naumovs varētu tikt dēvēts par Latvijas mūsdienu ievērojamāko gleznotāju ainavistu. 2018. gada sākumā izdevniecība "Neputns" reizē ar līdz šim vērienīgāko mākslinieka personālizstādi Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenajā zālē klajā laidusi mākslinieka albumu. Tekstu daļā lasāms Helēnas Demakovas raksts par ainavu mūsdienu glezniecībā, Austras Avotiņas raksts par krāsu Naumova glezniecībā, savukārt Antra Priede-Krievkalne plašāk pievēršas mākslinieka personībai un mākslinieciskajai darbībai. Albumā iekļauta plaša mākslinieka darbu izlase, kurā mēģināts atklāt Naumova glezniecības metodes attīstību no ainavas meklējumu pirmsākumiem līdz šodienas atradumiem.

<http://neputns.lv/book/aleksejs-naumovs/#.W5zs7M4zaUk>

<https://www.km.gov.lv/lv/kultura/visi-jaunumi/atklata-apjomigaka-alekseja-naumova-darbu-retrospekcija-1778>

Atslēgvārdi:

Latvijas māksla, Aleksejs Naumovs

Kalniņš, Gundars. Cēsu pils : ilustrētā vēsture. Cēsis : Cēsu Kultūras un tūrisma centrs, 2017. 102. lpp. ISBN 9789934847264.

“Cēsu pils: ilustrētā vēsture” ir izdevums par vienu no Latvijas iespaidīgākajiem arhitektūras pieminekļiem un atklāj Cēsu pilsētas 800 gadu seno vēsturi. Vēsturnieks Gundars Kalniņš populārā veidā plašam lasītāju lokam sniedz ieskatu Cēsu pils vēsturē. Pētījums balstās uz arheoloģisko izrakumu rezultātiem, vēsturiskām un mūsdienu fotogrāfijām, kā arī senlaiku plāniem un rekonstrukcijas zīmējumiem. Grāmatas autors atzīst: “Astoņu gadsimtu gaitā Cēsu pils ir piedzīvojusi gan slavas mirdzumu, gan postu un aizmirstību. Un tieši pils mainīgā un notikumiem bagātā vēsture to padara par vienu no izcilākajiem kultūras pieminekļiem Latvijā un Eiropā. Nešaubos, ka grāmatā aplūkotie pils vēstures stāsti būs saistoši ne vien tiem, kas Cēsīm jūtas cieši piederīgi, bet ikvienam, kas kaut reizi paviesojies Cēsu pilī un sajutis tās neatkārtojamo burvību.”

<http://cesupils.lv/pils-komplekss/viduslaiku-pils/ilustrats-celvedis-cesu-pils>

Atslēgvārdi:

viduslaiku pils Latvijā, Cēsu pils, Livonijas vēsture, arheoloģiskie izrakumi